

De engelen van Kanaleneiland

De Marokkaanse vrouwenstichting Al Amal uit Kanaleneiland doet alles om de verloedering in hun wijk tegen te gaan. 'Als we horen dat een Marokkaans meisje is weggelopen van huis, dan huilen we om haar alsof het onze eigen dochter is,' zegt bestuurslid Marzouka el Mourabet.

TEKST EN FOTO'S: SAMIRA EL KANDOUSSI

Als enige Marokkaanse vrouwenorganisatie valt Al Amal op tussen de vijf Marokkaanse mannelijke organisaties op Kanaleneiland. 'Er was hier in de wijk helemaal niets voor Marokkaanse vrouwen. En dat terwijl in Kanaleneiland 40 procent van de ruim 15.000 inwoners Marokkaans is. Al Amal, wat 'hoop' betekent in het Arabisch, heeft inmiddels een achterban van vierhonderd vrouwen.

De naoorlogse 'flatwijk' staat bekend als een probleebuurt. Jeugdoverlast is het grootste probleem. Er spelen tal van problemen in de wijk, van loverboys, schooluitval, tot ontspoorde Marokkaanse meisjes. De dames van Al Amal doen er alles voor om te voorkomen dat de jeugd afglijdt naar criminaliteit.

Op vrijdag is het Al Amal dag in buurthuis Galecop. Vrijdags en in de weekenden mogen ze gratis gebruik maken van deze locatie.

'In het begin was het heel moeilijk. We vergaderden in parken en op pleintjes, want we hadden geen ruimte.' Tegenwoordig vullen de Al Amal vrouwen op vrijdag drie lokalen. Er wordt opvoedles gegeven, maar ook Arabisch.

Al Amal is vijf jaar geleden begonnen met Arabische les. Marzouka el Mourabet (38) is docente NT-2 en maatschappijoriëntatie op het ROC in Utrecht, initiatiefneemster en de motor achter Al Amal. Zes jaar geleden vroeg een groepje van ongeveer zes Marokkaanse vrouwen haar of zij hen les wilde geven in de Arabische taal. 'In de loop van de tijd hadden steeds meer vrouwen interesse getoond om te leren lezen en schrijven in eigen taal. De vraag was groter dan het aanbod,' zegt El Mourabet. En voor Marzouka het wist draaide zij haar lessen in shifts.

'De vraag ernaar is groot en de drempel is laag.

Om elkaar zo veel mogelijk aan te sporen om de lessen te blijven volgen heeft Al Amal haar eigen methode. Terwijl een groep de Arabische les volgt, wordt er op de kinderen gepast door andere moeders. De oppasmoeders doen dit werk vrijwillig. De volgende shift zijn zij voor hun les aan de beurt en wordt er weer op hun kind gepast door vrouwen die zojuist hun cursus achter de rug hebben. Zo regelen de dames alles met elkaar,' aldus Fatouch Chanaat (30), voorzitter van Al Amal.

In vijf jaar tijd heeft Al Amal al veel bereikt. 'Van die eerste zes cursisten die Arabische les kwamen volgen is de achterban inmiddels uitgegroeid naar honderden vrouwen uit de buurt.

Van jonge hoogopgeleide meiden tot ongeschoolde huisvrouwen en van oudkomers van de eerste generatie tot kersverse huwelijksmigrantes,' zegt Chanaat.

Als je de media gelooft zou je denken dat Marokkaanse vrouwen niets voor de maatschappij doen. 'Het komt over alsof we hordes kinderen baren en vervolgens niets doen om ze op te voeden. Wij willen laten zien dat we niet onzichtbaar zijn,' zegt Chanaat.

Daarom heeft Al Amal het thema 'De wereld van onze kinderen' geïntroduceerd. Binnen dit thema wordt een serie bijeenkomsten georganiseerd. De achterban van Al Amal, bestaande uit Marokkaanse moeders die veelal geïsoleerd leven, weten vaak niets tot weinig van de Nederlandse samenleving en de problemen waar hun kinderen mee worden geconfronteerd. Dit komt doordat er binnen deze gezinnen niet of onvoldoende wordt gecommuniceerd en de moeders hebben geen kennis en zicht op de wereld buitenshuis.

Opvoeding van kinderen heeft de hoogste prioriteit binnen Al Amal. Zo werkt bestuurslid Fatima Zohra El Bakkhali bijvoorbeeld als voorlichtster Eigen taal bij de Gemeentelijke Gezondheidsdienst (GG&GD). Samen met El Mourabet heeft ze verschillende opvoedcursussen opgezet in samenwerking met de GG&GD. Bij de opvoedcursussen en trainingen worden onder meer vertegenwoordigers van scholen, politie en buurthuizen uitgenodigd om te komen vertellen wat er in de leefwereld van de kinderen gebeurt.

Zo hameren de vrouwen van Al Amal erop dat de moeders, ondanks dat ze het Nederlands niet beheersen, toch naar de rapportbesprekingen van hun kinderen moeten gaan om op de hoogte te blijven. De vrouwen die via Arabische les bij Al Amal binnenkomen, stromen vrijwel allemaal door naar de opvoedingscursus.

Naast de moeders begeleiding geven in het opvoeden van hun kinderen is preventie het allerbelangrijkste doel van de stichting. De jeugd ziet de oudere heren in hun wijk, die vaak te maken hebben met criminaliteit, als hun voorbeeld. De 'volwassen' Marokkanen hebben op een snelle manier hun geld gemaakt en rijden een BMW; de jongeren willen dat ook. En zo verwaarloost een jongen zijn school en gaat vervolgens fulltime de criminaliteit in om te laten zien dat hij het ook heeft gemaakt.

De vrouwen van Al Amal houden hun hart vast voor de gevolgen. Zij zetten zich in voor projecten die voorkomen dat de jeugd afglijdt. In Kanaleneiland zijn veel Marokkaanse kinderen rond de leeftijd van acht tot en met twaalf jaar die vooral in het weekend en buiten schooltijd uit verveling rondhangen. Er is op het gebied van preventie geen aanbod voor ze. Daarom geven twee vrijwilligsters elke zaterdag waarden en normencursussen aan jongens. 'We leren ze van alles, maar vooral ook beleefdheden. Bijvoorbeeld kloppen op de deur als ze ergens binnenkomen, hun driften te beheersen, kalm te praten en netjes rechtop hun stoel te gaan zitten', zegt vrijwilligster Ibrahim (wil niet met voornaam genoemd worden).

Leren Marokkaanse kinderen niet van hun ouders op een deur te kloppen als ze ergens binnenkomen? Kunnen Marokkanen hun eigen kinderen niet opvoeden? 'Veel Marokkanen die hier wonen, zijn analfabeet. Ze leven uit bepaalde gewoontes, maar hebben geen manieren geleerd, ze zijn onbeschaafd,' zegt Ibrahim.

Naima Lahial schudt haar hoofd. Ze is het er niet helemaal mee eens. 'De problematiek ligt niet alleen aan de opvoeding van de ouders. Een kind van zes jaar luistert niet meer naar de ouders. Als een ouder dreigt met de harde hand, antwoordt het kind: "Ik heb rechten. Ik heb ook vrijheid van meningsuiting." Als je hem een pak voor zijn broek wilt geven, zegt hij: "dan bel ik de Kinderbescherming." Je kunt als ouder niets meer doen. Marokkaanse kinderen in de Nederlandse samenleving zijn veel te mondig en ongehoorzaam. Een ouder voelt zich machteloos.'

Hoewel de oorzaak van de problematiek volgens Lahial aan de Nederlandse samenleving ligt, zijn Marokkanen volgens de dames van Al Amal zelf ook schuldig aan hun problemen. De Marokkaanse cultuur is materialistisch. Vaders zijn de zee overgestoken om het beter te krijgen en nemen dat letterlijk. Sommige ouders vinden het niet erg waar het geld van hun zoon of dochter vandaan komt, als het maar op tafel wordt gelegd.

Uit verschillende onderzoeken is gebleken dat Marokkaanse jongens het meest vertegenwoordigd zijn in het loverboycircuit. Daarom organiseerde Al Amal een training over loverboys.

Bij deze bijeenkomst werd de aandacht besteed aan de dader in plaats van aan het slachtoffer. In het panel zaten vrouwen die op allerlei manieren met loverboys te maken hebben en daarover kwamen vertellen: een hulpverleenster van Pretty Woman, dit is een stichting voor preventie van jeugdprostitutie, een Marokkaanse psychologe en een Marokkaanse korangeleerde waren van de partij.

De korangeleerde Soumeya waarschuwde voor de gevaren van de Marokkaanse materialistische cultuur. 'De moeder is verantwoordelijk voor de daden van haar kinderen. Zij is de school van het kind. Er zijn genoeg moeders die de andere kant opkijken als hun zoon met geld binnenkomt.

Met het haram (onwettig verdiende) geld kan ze een gouden riem kopen of een nieuwe takshita (Marokkaanse jurk) om mee te pronken bij haar vrienden of familieleden op bruiloften. Op de Dag des Oordeels zal haar zoon alleen aan zichzelf denken en haar mee de hel in trekken,' zei de korangeleerde met een dreigende stem. De vrouwen in de zaal herkenden de voorbeelden, er weerklonk een luid gesnik.

Nederlandse instanties zouden nooit op de Al Amal manier een bijeenkomst kunnen organiseren. 'Wij zijn van het hakken. Nederlanders moeten uren vergaderen, op onderzoek gaan en rapporten schrijven. Wij zijn zelf allemaal Marokkaans en islamitisch. We kennen de leefwereld van onze achterban en weten precies wat de vrouwen raakt,' zegt El Mourabet.

'Nederlandse instanties willen maar niet begrijpen. Je kunt niet met een Westerse bril naar deze vrouwen kijken. Het zijn geïsoleerde vrouwen die hun huis nauwelijks of niet uit durven of mogen.

Maar naar activiteiten van Al Amal komen ze wel. Het heeft allemaal met vertrouwen te maken. Drie jaar geleden hadden we bijvoorbeeld nooit een bijeenkomst over loverboys kunnen houden. De bestuursleden zijn inmiddels bekend en vertrouwd bij de achterban, en hun mannen.

Vorig jaar ging een bus met drieënvijftig vrouwen naar de opening van NederlandMarokko 400 jaar in de Nieuwe Kerk. Er gingen meiden van vijftien mee, maar ook vrouwen van tweeënzeventig jaar. Mensen stonden meer versteld van die oude Riffijnse vrouwen met tatoeages op hun gezichten, gekleed in een traditionele jeleba, dan de kunstwerken die werden tentoongesteld.

Twee Nederlandse dames kwamen naar de vrouwen toe lopen en vroegen: mogen jullie dit wel van jullie man?

De Al Amal vrouwen hebben inmiddels ontzettend veel in hun buurt bereikt. Ze hebben geïsoleerde Riffijnse vrouwen die jarenlang thuis hebben vertoefd de deur uit gekregen. Toch werden ze vijf jaar lang niet door de gemeente Utrecht erkend. Ze voelden zich gekwetst. De gemeente Utrecht ontving onlangs tal van telefoontjes door een actie van Chanaat waarin ze alle samenwerkingsverbanden met externe organisaties staakte. 'De gemeente Utrecht heeft nu pas de noodzaak van subsidie ingezien,' zegt Chanaat.

El Mourabet en Chanaat hebben onlangs een training gevolgd. De twee Marokkaanse moeders zijn gedoopt tot emancipatieambassadeurs, dat wil zeggen dat ze vrouwen stimuleren om te emanciperen. Chanaat heeft gemengde gevoelens over het 'emancipatiebeleid' in Nederland. Chanaat: 'We hebben versterking nodig op financieel gebied. Waar zijn de organisaties die ons willen steunen, die ons kunnen helpen te groeien? De vrouwen die bij Al Amal komen willen meer Nederlandse les, meer activiteiten en bijeenkomsten. We kunnen nog te weinig bieden. Er is een ontzettende honger naar informatie. Wij zijn de groep moslimvrouwen waar heel Nederland het over heeft. Toch staan we vaak voor gesloten deuren en krijgen we weinig steun. Dan vraag ik mij af, of Nederland wel klaar is voor deze Marokkaanse vrouwen.'